

**Eesti
Roheline
Liikumine**
Estonian Green Movement-FoE

ERL INFOKIRI

SEPTEMBER 2016

- ERL-i fotonäitus Taskus
- Svanethi regioon ja Nenskra hüdroelektrijaamaprojekt
- FOEE tuleb Eestisse külla
- Euroopa Komisjoni ettepanek seab ohtu inimeste tervise ja keskkonna
- Osale
- Põnevat lugemist, vaatamist

Jälgi meie tegevusi ka Facebookis
nime all Eesti Roheline Liikumine

Eesti Roheline Liikumine
Tiigi 8-24, 51003 Tartu

Mob: +372 5645 4459
E-post: info@roheline.ee

ERL-I FOTO- NÄITUS TASKUS

Autor KADRI GREEN
ERL-i projektijuht

Koostöös CEE Bankwatch Networkiga on ERL viimase kahe aasta jooksul aidanud vedada Gruusias suurte hüdroelektrijaamade vastast kampaaniat. Probleemiks on olnud nii inimeste ümberasustamine kui ka otseselt keskkonnaga seotud probleemid. Sel aastal kirjutasime projekti, et julgustada Svanethi piirkonna kohalikke ise oma kultuuri ja eluolusid avalikkusele tutvustama ning rääkima, miks nad ei soovi enda külade ümbrusesse hüdroelektrijaamu.

Ühe osana sellest projektist valmis fotonäitus "Meie oleme Svanethi", mille loomiseks andsid professionaalsed fotograafid oma pildamisteadmisi edasi ka kohaliku küla lastele, noortele ning üheskoos tehti sadu ülesvõtteid, millest eesti näituse tarbeks valiti välja 25. Näitus kirjeldab Svanethi külaelu, traditsioone ning suurte hüdroelektrijaamade mõju Svanethi loodusele ning inimestele. Fotonäitus on külastatav mitmetes Euroopa riikides - mõnes osas varieerub see riigiti ka fotode valiku poolest. Täna on näitus üleväljendatud Hispaanias, ees ootavad veel Bulgaaria, Läti, Gruusia, Tšehhi.

Foto: Rosa Vroom

Foto: Andrey Ralev

Fotonäitust on võimalik näha Tasku keskuse teise korruse fua-
jees alates 19. septembrist kuni 17. oktoobrini. Ühes piltidega
valmisid ka fotode juurde käivad lühilookesed, mille eesmär-
giks anda edasi kohalike elanike mälestusi elatud elust ja mõt-
teid olemasolevast, eesootavast. Neid lugusid saab lugeda siit:
www.wearesvaneti.org

MEIE OLEME SVANETHI

Fotonäitus elust Gruusia mägedes

Alates 19. septembrist 2016
Tasku keskuses

Projekti toetavad:

Eesti Roheline Liikumine tänab Euroopa Liitu rahalise abi eest antud näituse korraldamisel. Selle näituse sisu ja materjalid on Eesti Rohelise Liikumise ainuvastutus ja ei peegelda Euroopa Liidu arvamust. Euroopa Liitu ei sa võtta vastutusele antud näituse sisu ja materjalide kasutamise eest.

Projekti rahastab Välisministeerium arengu- ja humanitaarabi vahenditest.

Svanethi regioon ja Nenskra hüdroelektrijaamaprojekt

Svanethi asub Kaukasuse mägede keskosa lõunanõlvadel, mille tipud küündivad 3000-5000 meetrini. Regioonis on ürgne loodus, puutumatud jõed ja kõrged mäed, mida lahutavad sügavad kuristikud. Svanethi on tuntud mitte üksnes maalilise maastiku, vaid ka külalislahkete elanike poolest. Piirkonna sümboliks on kuulsad keskajast pärit kivitornid.

Ülem-Svanethi alasid Mestia linnast Vene piirini ähvardab häving, kuna sinna kavatakse rajada 35 uut hüdroelektrijaama. Plaanide juured ulatuvad sügavale nõukogude aega.

Kõige kaugemale on arenenud Nenskra jõe projekt. Jõeale tahetakse ehitada 135-meetrine kivitamm, mis ujutaks üle 400 hektarit metsi ja kogukonna maid. Lisaks planeeritaks enam kui kümme kilomeetrit pikka tunnelit, mis juhiks vett Nenskra reservuaari. Rajatis vähendaks märgatavalt Nakra jõe veehulka, jättes jõe alamjooksule alles vaid kümnendiku senisest veehulgast. Nenskra elektrijaama toodang peaks katma talvekuudel ainult 10 protsenti kohalike majapidamiste elektrivarustusest, suvel läheks suurem osa toodetud energiast ekspordiks.

Põnevat Gruusia avastamist!

FOEE TULEB EESTISSE KULLA

Autor KAI ALLIKAS
ERL-i projektijuht

3.-7. oktoobril tulevad Eestisse koolitusele meie katusorganisatsiooni Friends of the Earth Europe'i liikmed ning oodata on inimesi ca 15 erinevast riigist. Ajast, mil viimane FOEE rahvusvaheline üritus Eestis toimus, on möödas juba mitmeid aastaid.

Koolitus toimub projekti School of Sustainability raames, mille alt toimus ka ERLi suvine laager. Saabuva rahvusvahelise kokkusaamise sisuks on koolitada ürituste läbiviijaid, kelleks on peamiselt iga riigi projektikoordinaatorid, et nad õpiksid paremini kasutama erinevaid publiku kaasamise meetodikaid. Interaktiivsuse kaudu muutub ka keskkonnateemade sisu sihtrühma jaoks atraktiivsemaks ja haaratavamaks. Loodame, et koolituse tulemusel hakavad ka meie tulevased Rohelise Tee Õhtud olema vähem seminari ja rohkem arutelu vormis. Koolitus viiakse läbi kaunis Matsalu rahvuspargis, eemal linnakärast.

Omalt poolt plaanime rahvusvahelised külalised tiheda õppimisprogrammi kõrvalt meelitada rabasse jõhvikaid sööma, mõnda rahvatantsu õppima, helkurit meisterdama, musta leivaga tutvust tegema, Eesti keskkonnaprobleeme lahkama ja merelaineid kuulama.

Foto: Erakogu

Jälgi meie tegevusi ka Facebookis
nime all Eesti Roheline Liikumine

Eesti Roheline Liikumine
Tiigi 8-24, 51003 Tartu

Mob: +372 5645 4459
E-post: info@roheline.ee

Jälgi meie tegevusi ka Facebookis
nime all Eesti Roheline Liikumine

Eesti Roheline Liikumine
Tiigi 8-24, 51003 Tartu

Mob: +372 5645 4459
E-post: info@roheline.ee

EUROOPA KOMISJONI ETTEPANEK SEAB OHTU INIMESTE TERVISE JA KESKKONNA

Autor: ZÜLEYXA IZMAILOVA
ERL-i liige

Euroopa Komisjoni ettepanek hormoonsüsteemi häirivate kemikaalide määratlemiseks eirab ettevaatusprintsipi, pole teaduspõhine ning lähtub keemiatööstuse huvidest.

Hormoonsüsteemi kahjustavad kemikaalid meie ümber ja sees

Endokriin- ehk hormoonsüsteemi kahjustavad kemikaalid (ingl. k. endocrine disrupting chemicals, EDC) on ained, mis häirivad hormoonsüsteemi funktsioone, käitudes nagu endogeensed hormoonid. Nad võivad põhjustada erinevaid terviseprobleeme ka muidu terves organismis, tema järglastel või (alam)populatsioonides.

EDCd häirivad keha hormoonasakaalu või algatavad ainevahetusprotsesse tavatul ajal elutsükli. Üldjuhul avaldavad nad mõju väga madalate kontsentratsioonide puhul.

Mõjud sõltuvad suuresti organismi imendumise ajast. Eriti kahjulikud on kokkupuuted hormoonsüsteemi mõjutavate kemikaalidega raseduse kriitiliste faaside (loote areng) ajal, väikelastele, varases lapsepõlves ja puberteedi ajal.

Kuidas inimesed EDCdega kokku puutuvad?

- EDCd jõuavad meie organismi otse läbi väliskeskkonna (vesi, õhk, muld, tolm), aga ka toidu kaudu, kuhu mõningad EDCd kogunevad.
- Veel üheks kokkupuuteallikaks on siseõhk ja selles leiduv tolm, mis võib sisaldada EDCsid, mis on eraldunud tarbetoodetest nagu näiteks toidupakendid, mööbel, elektroonikavahendid, kosmeetika ja teised igapäevatooted.

- Lapsed võivad EDCdega kokku puutuda juba läbi platsenta ja emapiima. See on eriti murettekitav, kuna nende hormoonsüsteem ei ole veel täielikult välja kujunenud ja mõjud võivad olla pöördumatud ning ilmnedas alles hilisemas elueas.

Mis on EDCde mõjud?

EDCsid seostatakse suure hulga negatiivsete tervisemõjudega, sealhulgas:

- paljunemissüsteemi kahjustused, nagu näiteks sperma kvaliteedi langus ja tüdrukute enneaegne puberteet
- aju arengu muutused, mis võivad põhjustada käitumuslikke ja tunnetuslikke häireid (nt. Alzheimeri ja Parkinsoni tõbi)
- astma
- diabeet
- rasvumine
- erinevat tüüpi vähkkasvajad, nagu näiteks rinna-, munandi- ja eesnäärmevähk

Teaduslikele uuringutele tuginedes võib välja tuua, et kogu maailmas kasvab tervisedefektide hulk, mida seostakse hormoonsüsteemi kahjustavate kemikaalidega kokku puutumisega.

Mõnede EDCde kasutamine osades toodetes on piiratud või keelatud. Näiteks BPA-d sisaldavad polükarbonaadist lutipudelid ei ole enam Euroopa Liidus seadusega lubatud; DEHP, BBP ja DBP kasutamine mänguasjades on piiratud; okta-, penta-BDE kasutamine on keelatud kõigis EL turule mõeldud mistahes rakendustes. Aga paljusid EDCsid kasutatakse ikka veel paljudes igapäevatoodetes.

Foto: Bioneer

Euroopa Komisjoni Tervise ja Toiduohutuse Peadirektoraadi koostatud eelnõu on vastuvõetamatu

Vastavalt Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrusele (EL) nr 528/2012, milles käsitletakse biotsiidide turul kättesaadavaks tegemist ja kasutamist, on Euroopa Komisjoni kohustus sõnastada endokriinseid häireid põhjustavate omaduste määratlemise kriteeriumid. Tähtaeg selle kohustuse täitmiseks oli 31. detsembril 2013. aastal, kuid Komisjon jättis selleks ajaks vastavad kriteeriumid kinnitamata. Euroopa Kohus leidis oma otsuses 16. detsembrist 2015, et komisjon on sellega jätnud täitmata talle Euroopa Liidu õigusega pandud kohustuse.

Nüüd on Euroopa Komisjoni Tervise ja Toiduohutuse Peadirektoraat saanud pooleteise-aastase viivituse järel valmis kõnealuste kriteeriumite eelnõu. Mitmel põhjusel on nimetatud dokument täiesti vastuvõetamatu! See sisaldab ebamõistlikult kõrget kün- nist endokriinsete häirete võimalikkuse tõestamiseks, isegi selliste häirete tõestamise korral võidakse lubada kemikaali kasutamist, kui leitakse tegelik „risk” olevat väike. Sellisena rikub delegeeritud määru- se eelnõu ettevaatuspõhimõtet ja on vastuolus määrusega 528/2012.

Rahvusvaheline teadusüldsus, sealhulgas Maailma Tervishoiu-organisatsioon (WHO) ja Rahvusvaheline Endokrinoloogia Ühing (*Endocrine Society*) on korduvalt hoiatanud, et mõned kemikaalid põhjustavad keskkonnas esinemise korral endokriinseid häireid isegi madalate kontsentratsioonide korral ja võivad viia tõsiste tervisehäda- deni. Eriti ohtlik on kokkupuude nende kemikaalidega looteas, mil see võib põhjustada suguelundite deformatsioone ja sigimishäireid hilisemas elus, samuti kaaluprobleeme, käitumis- häireid ja õppimisraskusi. Tegu on tõsise rahvatervise mõjutajaga, juba praegu ulatuvad seotud tervishoiu kulud miljarditesse euro- desse.

Kõige rohkem on loodusliku elustiku ning viimasel ajal ka inimeste puhul endokriinseid häireid dokumenteeritud just seoses biotsiidide ja pestitsiidide kasutamisega. Just seetõttu leidsid Euroopa Parlament ja Nõukogu võttes vastu kõnealust biotsiidimäärust 528/2012 ja pestitsiidimäärust 1107/2009, et tagada tuleb tervise- ja keskkonnakaitse kõrge tase.

Kemikaalide endokriinseid häireid põhjustavad omadused on koos kantserogeensuse, mutageensuse ja reproduktiivtoksilisusega tunnistatud ohuks, mis välistab selliste omadustega biotsiidide ja pestitsiidide lubamise turule.

Tööstuse lobitöö seab ohtu inimeste tervise

Tervise ja Toiduohutuse Peadirektoraat on praeguses eelnõus, ilmselt tugeva tööstuslobi mõjul, eksinud kõnealuste põhimõtete vastu ja loobunud kaitsmast inimtervist ning keskkonda.

Eesti seisukoht kõnealuse eelnõu osas kujundatakse Eesti Maa- eluministeeriumi toiduohutuse ning teaduse ja arenduse ase- kantsleri Toomas Kevvai kokku kutsustud arutelus, mis toimub 14. septembril 2016.

On oluline märkida, et vaid mõned kuud tagasi avaldas Maa- eluministeerium võimaliku vähi tekitava taimemürgi glüfosaadi, mida sisaldab ka suurkontserni Monsanto umbrohumürk Roundup, kasutusloa pikendamise küsimuses oma seisukoha. Tookord pikendati glüfosaadi kasutusluba veel üheksaks aastaks, eirates sellega ettevaatusprintsipi ning olles ka selges vastuolus Eesti ja Euroopa keskkonnaorganisatsioonide ning mahekasvatavate poolt soovitatuga.

Maaeluministeerium jättis Eesti Rohelisele Liikumisele vastamata

Juunis 2016 tuletas keskkonnaorganisatsioon Eesti Roheline Liikumine ametnikele oma saadetud kirjas meelde, et määrust tuleb muuta selliselt, et oleks tõesti tagatud keskkonna- ja tervisekaitse kõrge tase.

Selleks tuleb:

- 1) kaotada võimalus lubada turule endokriinseid häireid põhjustada võivaid kemikaale põhjendusega, et „risk” on minimaalne;
- 2) määratleda endokriinseid häireid põhjustavad kemikaalid selliselt, et tõepoolest kõik nimetatud omadustega ained saavad kaetud;
- 3) alustada koheselt pestitsiidide laiaulatuslikku testimist endokriinseid häireid põhjustavate omaduste tuvastamiseks.

“See on meie, meie laste ja tulevaste põlvete ning keskkonna seisukohalt ülioluline ja edasilükkamatu küsimus. Peame häda- vajalikuks, et Eesti esindaja ei toetaks taimede, loomade, toidu ja sööda komitee istungil praegust Tervise ja Toiduohutuse Peadi- rektoraadi poolt esitatud eelnõu.” seisib Eesti Rohelise Liikumise poolt juunis 2016. Maaeluministeeriumile saadetud kirjas.

Täna- seks on kirja saatmisest möödas juba üle kahe kuu, kuid vas- tust pole Maaeluministeeriumilt veel siiani laekunud.

Kas Eesti saab riskida rahva tervisega?

“Euroopa Komisjoni ettepanek hormoonsüsteemi häirivate kemi- kaalide määratlemiseks eirab ettevaatusprintsipi, pole teaduspõ- hine ning lähtub keemiatööstuse huvidest. Vaatamata tööstuse tugevale survele on Maaeluministeeriumi ülesanne kaitsta Eesti inimesi tervistkahjustavate ja endokriinsüsteemi häireid põhjusta- vate ainete eest ning keelata selliste ainete turule lubamine. Eesti põllumajanduse veel suhteliselt madal kemiseeritus on eelis, mida ei tohi keemiatööstuse huvidele ohverdada,” selgitab Züleyxa Izmailova Eesti Rohelisest Liikumisest.

Juba praegu on endokriinsüsteemi häiretega seonduvad tervis- hoiukulud Euroopa Liidus 163 miljardit eurot aastas ning näitavad tõusutrendi. “Otsustajad ja nõuandjad peaksid enne Eesti amet- liku seisukoha kujundamist tutvuma ka Rahvusvahelise Endokri- noloogia Ühingu positsiooniga antud küsimuses ning pooldama keskkonna ja inimeste tervise suhtes vastustundlike riikide seisukohti, mis on meie inimeste hea tervise ja põllumajanduse huvides. Endokriinsüsteemi häirivad kemikaalid on ühed repro- dktiivhäirete põhjustajad, seega on madala sündivuse- ja aina kahaneva rahvaarvuga riigil eriti oluline oma rahva tervise eest hoolitseda,” lisab Züleyxa Izmailova.

Jälgi meie tegevusi ka Facebookis
nime all Eesti Roheline Liikumine

Eesti Roheline Liikumine
Tiigi 8-24, 51003 Tartu

Mob: +372 5645 4459
E-post: info@roheline.ee

Jälgi meie tegevusi ka Facebookis
nime all Eesti Roheline Liikumine

Eesti Roheline Liikumine
Tiigi 8-24, 51003 Tartu

Mob: +372 5645 4459
E-post: info@roheline.ee

FAKTILEHT

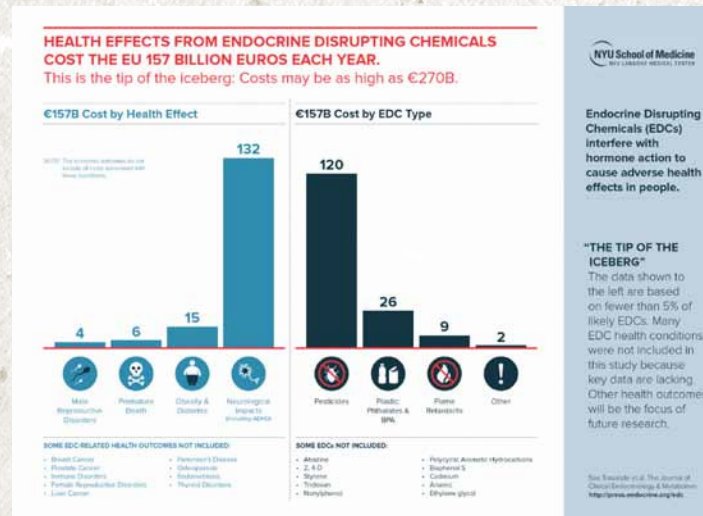

Junckeri juhitud Euroopa Komisjon loobub võitlusest vähi ja hormonaaltalituse häirete vastu ning lepib üha suurenevate tervishoiukuludega.

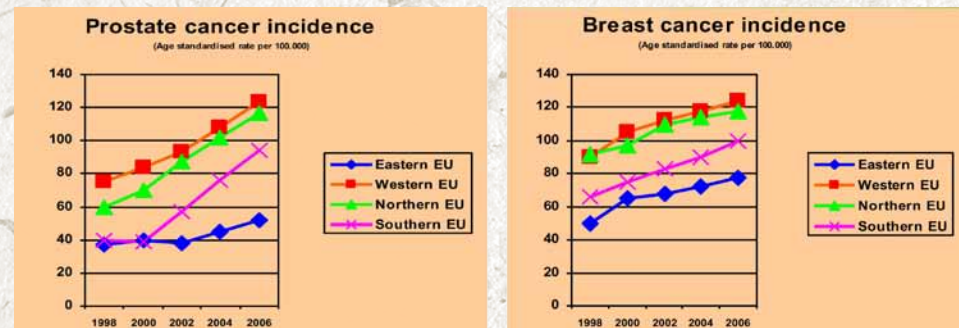
1. Euroopa Liidu demokraatliku protsessi tulemusel sündis 2009. aastal seadusandlik kokkulepe Euroopa Komisjoni, Nõukogu ja Parlamendi vahel, mille kohaselt inimesed ja ökosüsteemid ei tohiks olla mõjutatud endokriinitalitust mõjutavatest pestitsiididest¹ arvestades nende pikaajalist mõju, nagu pahaloomuliste kasvajate teke ja arenguhäired, mis võivad avalduda isegi madalate kontsentratsioonide ilmnemisel keskkonnas.
2. Endokriinitalitust häirivaid pestitsiide tuli lugeda ohtlikeks ja need keelata, nagu ka kantserogeensed, mutageensed ning reproduktiivtoksilised pestitsiidid².

3. Ainsa erandina nähti ette lubamist „tühise kokkupuute” korral, mida määratleti kui pestitsiidide kasutust suletud keskkonnas, välistades otsese kokkupuute inimesega ja mille tulemusel tekkivate jääkide kontsentratsioon jääb alla imikutoidule kehtestatud piirmäärade³.
4. Euroopa Komisjoni peasekretär sekkus 2013. aastal protsessi, kõrvaldades Komisjoni talituste poolt koostöös ekspertidega välja töötatud teaduslikud kriteeriumid⁴ ja 2016. aastal pakkus Komisjon välja tegelikku ohtu ignoreeriva sisutühja lähenemise, mille tagajärjel jäävad täna kasutatavad endokriinsüsteemi mõjutavad pestitsiidid endiselt kasutusse⁵.
5. Junckeri juhitud Euroopa Komisjon ei tee seega midagi vähendamaks kasvavaid tervishoiukulusid seoses endokriinsüsteemi häiretega (163 Miljardit € aastas EU-s⁶; joonis 1) ega nende häiretega seotud kasvajate kasvutrendi (joonis 2) vähendamiseks⁷.

- 1 Regulation 1107/2009, Annex II, 3.6.5, “conditions excluding contact with humans”
- 2 Regulation 1107/2009, Annex II, 3.6.2, 3.6.3, 3.6.4, classes 1A and 1B.
- 3 Regulation 1107/2009, Annex II, 3.6.5, “closed systems or in other conditions excluding contact with humans”
- 4 <http://www.pan-europe.info/press-releases/2015/05/eu-health-policy-endocrine-disruption-collateral-damagecommission-health>
- 5 Impact endocrine criteria - PAN Europe
- 6 Trasande et al., 2016. Burden of disease and costs of exposure to endocrine disrupting chemicals in the European Union: an updated analysis, Andrology, 4(4):565-72.
- 7 Euglorah, EU status of health, EEA, 2007.

Joonis 1. Euroopa tervishoiukulud, mis on seotud endokriinsüsteemi häirivate kemikaalidega.

Joonis 2. Rinna- ja eesnäärmevähi esinemine Euroopas 1998 kuni 2006.

PÕNEVAT LUGEMIST, VAATAMIST

Järjekordne rahvusvaheline keskkonnakonverents. Ees ootamas tavapärased jutud. Kuidas pugged naha vahele neile, kes keskkonnast ei hooli? Kuidas on võimalik, et pärast aastakümneid kestnud teavitustööd ja läbi aegade kõrgeimat keskkonnateadlikkust globaalne ökoloogiline jalajälg ometigi suureneb?

FOTO: Abby Anne

<http://www.rmp.ee/rutiinist-valja/huvitav-lugemine/keskkonnateadlikkuse-paradoks-2015-08-12?Print=1&popUp=1>

Sajandi keskpaigaks võib maailm kaotada kliimamuutuste tõttu pooled kohvipuude kasvatamiseks sobilikest piirkondadest, näitab Austraalia kliimainstituudi analüüs. Aastaks 2080 ähvardab metsikuid kohvipuid väljasuremine.

Foto: Jmhullot/Creative Commons

<http://novaator.err.ee/v/keskkond/6fcf2a80-50bb-42a4-9e1f-df6787992584/analuus-kliimamuutustega-voib-kaasneda-kohvipuude-valjasuremine>

Vabariigi Valitsus kiitis heaks mahepõllumajanduse seaduse muudatused, millega võetakse kasutusele spetsiaalselt tootlustajatele mõeldud ökomärk mahetooraine kasutamisele viitamiseks.

<http://maaleht.delfi.ee/news/maaleht/uudised/okomark-lihtsus-tab-mahetoorainele-viitamist?id=75564453>

Maikuisel Riigikogu istungil kinnitas välisminister Marina Kaljurand, et USA-EL vabakaubanduslepe tulemusel Eroopa Liidu standardid mitte ainult ei tugevne, nagu seni on kinnitanud Euroopa Komisjoni poolt nii Signe Ratto kui kaubandusvolinik Cecilia Malmström, vaid võetakse lausa üle ka USA poolt.

<https://medium.com/@riigikogu/kaljurand-usa-v%C3%B5tab-ttip-tulemusel-%C3%BCle-el-k%C3%B5rged-standardid-f86e02cf3965#.8krbp0h59>

Inimeste poolt ökosüsteemidele jäetud jalajälje suurusst hinnatud teadlased järeldavad, et inimesed on mõjutanud olulisel määral kui kolme neljandikku maismaa pinnast. Samas viitab analüüs, et planeedi rahvaarv ja jalajälje suurus pole kasvanud samas tempos.

<http://novaator.err.ee/v/keskkond/868f0d6e-b421-4c4f-b44d-695e07d5c701/rahvastik-kasvab-okoloogilisest-jalajäljest-kiiremini>

Jälgi meie tegevusi ka Facebookis nime all Eesti Roheline Liikumine

Eesti Roheline Liikumine
Tiigi 8-24, 51003 Tartu

Mob: +372 5645 4459
E-post: info@roheline.ee

Jälgi meie tegevusi ka Facebookis nime all Eesti Roheline Liikumine

Eesti Roheline Liikumine
Tiigi 8-24, 51003 Tartu

Mob: +372 5645 4459
E-post: info@roheline.ee

OSALE

19. SEPTEMBER-17. OKTOOBER

Tasku Kaubanduskeskus, Turu 2

Näitus "Meie oleme Svanethi"

Lisainfo: kadri.green@roheline.ee

21. SEPTEMBER

kell 18:00 Tartu Loodumajas, Lille 10

Rohelise Tee Õhtu "Arenguabi-kas
edendab või pärsib arengut?"

FB event: [https://www.facebook.com/
events/873834522749745/](https://www.facebook.com/events/873834522749745/)

Lisainfo: eliisa@roheline.ee

Projekti rahastab Välisministeerium arengu- ja humanitaarabi vahenditest.

Eesti Rohelise Liikumise infokirja ilmumist rahastab Euroopa Liit
ja infokirja sisu eest vastutab Eesti Roheline Liikumine.

Eesti Roheline Liikumine Tiigi 8-24, 51003 Tartu
Mob: +372 5645 4459 E-post: info@roheline.ee
Jälgi meie tegevusi ka Facebookis nime all
Eesti Roheline Liikumine

Toimetaja: Eliisa Saksing
eliisa@roheline.ee

Kujundaja: Neeme Möll

